

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради
юридичного факультету
Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича

д. ю. н. **ВІТАЛІЙ ВДОВІЧЕН**

Протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.

**ПРОГРАМА
УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ
ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ
ОСВІТИ ОПП «ПРАВО» СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 ПРАВО ГАЛУЗІ
ЗНАНЬ 08 ПРАВО ЧЕРНІВЕЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

Чернівці, 2021

Загальні положення

Підсумкова атестація здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти регулюється Законом України «Про вищу освіту», Положенням про організацію освітнього процесу (затвердженим Вченою радою університету ЧНУ ім. Ю. Федьковича 30.09.2019 р., протокол № 9), Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи Екзаменаційної комісії (затвердженим Вченою радою університету ЧНУ ім. Ю. Федьковича 25.04.2020 р., протокол № 5), Положенням про технологію електронного навчання в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (затвердженим Вченою радою університету ЧНУ ім. Ю. Федьковича 24.04.2018 р., протокол № 5), Правилами академічної доброчесності в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (2019 р.).

Атестація випускників, які здобувають ступінь вищої освіти магістра, здійснюється екзаменаційною комісією на підставі оцінки рівня загальних та фахових компетентностей та програмних результатів навчання здобувачів, передбачених стандартом вищої освіти за спеціальністю 081 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Підсумкова атестація передбачена освітньо-професійною програмою «Право» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право, яка проводиться у два етапи:

- університетський атестаційний іспит у формі комп'ютерного тестування за принципами ЗНО в обсязі змісту усіх обов'язкових дисциплін освітньої програми;
- єдиний державний кваліфікаційний іспит за спеціальністю, який згідно галузевого стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти складається у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Підсумкова атестація здобувачів ОПП «Право» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право включає перевірку загальних, фахових компетентностей та програмних результатів навчання з наступних обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми «Право»: «Верховенство права: методологія тлумачення і застосування», «Європейська конвенція прав людини: методологія тлумачення і застосування», «Інструменти альтернативного вирішення спорів», «Професійна відповідальність правника», «Публічне право: методологія тлумачення і застосування», «Приватне право: методологія тлумачення і застосування», «Кримінальне право: методологія тлумачення і застосування».

Форма університетського атестаційного іспиту – комп'ютерне тестування за принципами ЗНО – уможливорює реальне дотримання академічної доброчесності усіма особами, що його складатимуть

Тест для кожної особи, яка навчається за ОПП «Право» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право і складатиме університетський атестаційний іспит, буде сформований комп'ютерною програмою методом випадкової вибірки завдань та складатиметься із 100 окремих завдань: 80 завдань-тестів для заміру знання і розуміння здобувачем права та 20 завдань-кейсів на застосування здобувачем права, також адаптованих для комп'ютерного оцінювання.

Особливістю компонування 80 тестових завдань першої частини тесту є те, що у них будуть рівномірно представлені усі обов'язкові компоненти освітньої програми та 20 завдань-кейсів

Всього тестова база університетського іспиту нараховуватиме 560 тестових завдань на знання та розуміння права і 140 тестових завдань-кейсів, разом 700 тестових завдань.

Атестація завершується видачею документу встановленого зразка про присудження ступеня магістра спеціальності 081 Право освітньо-професійної програми Медіація. Кваліфікація: Магістр. Право.

Підсумкова атестація здійснюється відкрито і публічно.

Критерії оцінювання відповідей студентів під час університетського атестаційного іспиту

Відповідно до *Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи Екзаменаційної комісії*, затвердженого Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича 25 квітня 2020 року, оцінювання результатів складання університетського атестаційного іспиту здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань: за національною (4 бальною) шкалою, 100 бальною університетською та шкалою ЄКТС.

Питома вага однієї правильної відповіді на кожне із 80 завдань тестів першого типу складає 0,75 бала. Максимально можливий результат особи, яка складає університетський атестаційний іспит, за відповіді на тестові завдання цього блоку може скласти 60 балів.

Питома вага однієї правильної відповіді на кожне із 20 завдань-кейсів складає 2 бали. Максимально можливий результат особи, яка складає університетський атестаційний іспит, за відповіді на тестові завдання – кейси, може скласти 40 балів.

Для виставлення підсумкової оцінки особі, яка складає університетський атестаційний іспит, застосовується кумулятивний метод (додавання одержаних результатів за обидві частини тесту).

Повторне складання (перескладання) університетського атестаційного іспиту з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	F (0-49)	незадовільно

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА

I. Верховенство права: методологія тлумачення і застосування

1. Верховенство права як цінність.
2. Природа (властивості) верховенства права.
3. Ознаки (форми прояву) верховенства права.
4. Поняття принципу верховенства права та його елементу.
5. Офіційне тлумачення принципу верховенства права Венеційською Комісією у спеціальній доповіді «Верховенство права» на 86-му пленарному засіданні Комісії 25-26 березня 2011 року та його особливості.
6. Загальна характеристика Еталонних тестів (мірила верховенства права), ухвалених Венеційською Комісією на 106-му пленарному засіданні 11-12 березня 2016 року.
7. Законність як елемент принципу верховенства права та його зміст.
8. Юридична визначеність як елемент принципу верховенства права та його зміст.
9. Запобігання зловживанню (надужиттю) повноваженнями як елемент принципу верховенства права та його зміст.
10. Рівність перед законом і недискримінація як елемент принципу верховенства права та його зміст.
11. Доступ до правосуддя як елемент принципу верховенства права та його зміст.
12. Запобігання корупції та конфлікту інтересів як елемент принципу верховенства права та його зміст.
13. Прецедентна практика тлумачення та застосування ЄСПЛ принципу верховенства права: новітні тенденції та особливості.
14. Прецедентна інтерпретація ЄСПЛ прав людини і основоположних свобод як реалізація принципу верховенства права.
15. Верховенство права як загальний принцип міжнародного і національного права.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Верховенство права. Доповідь, схвалена Венеціанською комісією на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25-26 березня 2011 року) на основі коментарів, що їх надали: пан Пітер Ван Дайк (член Комісії, Нідерланди), пані Грет Галлер (член Комісії, Швейцарія), пан Джефрі Джауел (член комісії, Велика Британія) та пан Коарло Туорі (член комісії, Фінляндія). *Право України*, 2011. № 10. С.168-184.
2. Мірило правовладдя. Ухвалено Венеційською Комісією на 106-му пленарному засіданні (Венеція, 11-12 березня 2016 року). Схвалено Комітетом Міністрів (на рівні їх заступників) на 1263-му засіданні (6-7 вересня 2016 року). Схвалено Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи на 31-й сесії (19-21 жовтня 2016 року). Коментар. Глосарій. Пер. з англ. Сергія

Головатого. Страсбург, 18 березня 2016 р. Дослідження № 711/2013. 164с.

3. Гаудер Пол. Верховенство права в реальному світі / Пол Гаудер; [пер. з англ.: Д. Вовк, В. Гончаров та ін.; кер. проекту Д. Лученко; наук. ред. Д. Вовк]. Харків: Право, 2018. 392 с.

4. Мірило верховенства права (правовладдя) національного рівня: практика України (Rule of law Checklist at national level: case of Ukraine) / за заг. ред. М.Козюбри, упорядники та автори коментарів: В.Венгер, А.Заєць, Є.Зверев, М.Козюбра, Ю.Матвєєва, О.Цельєв; Центр дослідження проблем верховенства права та його втілення в національну практику України Національного університету «Києво-Могилянська академія». Київ, 2020.144 с.

II. Європейська конвенція з прав людини: методологія тлумачення і застосування

1. Зміст методології та принципів тлумачення ЄСПЛ Європейської конвенції про захист людських прав і основоположних свобод.
2. Правова природа рішень ЄСПЛ: «прецедентне право» чи *прецедентна* практика?
3. Прецедентна інтерпретація ЄСПЛ людських прав і основоположних свобод.
4. Поняття підстави та порядок звернення до Європейського суду з прав людини.
5. Порядок виконання рішень Європейського суду з прав людини.
6. Порядок тлумачення поняття «право на життя» у практиці ЄСПЛ.
7. Порядок тлумачення поняття «заборона катувань» у практиці ЄСПЛ.
8. Порядок тлумачення поняття «приватне та сімейне життя» у практиці ЄСПЛ.
9. Поняття заборони рабства та примусової праці в рішеннях Європейського суду з прав людини.
10. Поняття права на свободу в рішеннях Європейського суду з прав людини.
11. Поняття вичерпання національних засобів правового захисту як умова звернення до міжнародних судових органів в концепції права ЄСПЛ.
12. Правовий статус Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини.
13. Застосування принципу пропорційності та забезпечення рівноваги інтересів у тлумаченні права ЄСПЛ.
14. Фактор врахування загальновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права у тлумаченні права ЄСПЛ.
15. Застосування доктрини зворотної дії закону в практиці Європейського суду з прав людини.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т.І.Дудаш. – 2-ге вид., змінене і доповнене. – К. : Алерта, 2014. – 488с.
2. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / Спілка адвокатів України ; Рада Європи ; Міжнародний центр з юридичного захисту прав людини / [О.Л. Жуковська (уклад. і наук.ред.)]. — К. : ЗАТ "Віпол", 2004. — 960с.
3. Манукян В.И. Страсбургское право. Европейский суд по правам человека. Право, практика, комментарий / В.И.Манукян. - Харьков : Право, 2017. – 600 с.
4. Манукян В.И. Международная защита прав человека: право, прецеденты, комментарии: Научно-практическое пособие / В.И.Манукян. - Киев : Истина, 2010. – 478 с.

III. Інструменти альтернативного вирішення спорів

1. Місце інструментів альтернативного вирішення спорів в системі захисту людських прав, свобод та інтересів.
2. Природа (властивості) інструментів альтернативного вирішення спорів.
3. Природа (властивості) та ознаки правового конфлікту (спору).
4. Типи правових конфліктів та управління ними.
5. Етичні стандарти правника та етичні стандарти медіатора.
6. Поняття, природа та моделі відновного правосуддя як інструменту альтернативного вирішення спорів.
7. Поняття, природа та моделі медіації як інструменту альтернативного вирішення спорів.
8. Поняття, природа та моделі переговорів як інструменту альтернативного вирішення спорів.
9. Поняття, природа та особливості міжнародного комерційного арбітражу як інструменту альтернативного вирішення спорів.
10. Поняття, природа та особливості третейського судочинства як інструменту альтернативного вирішення спорів.
11. Поняття, природа та моделі гідридних (колаборативних) процедур як інструментів альтернативного вирішення спорів.
12. Основні критерії арбітрабельності спорів та їх особливості.
13. Основні критерії медіабельності спорів та їх особливості.
14. Основні особливості правових статусів судді, арбітра та медіатора.
15. Міжнародні та національні правові стандарти медіації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Альтернативні способи вирішення спорів: навчальний посібник./ [М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко]; за заг. ред. Ю.Д.Притики. – Харків: Право, 2019. – 264 с.
2. Альтернативні способи вирішення спорів: підручник./ за заг. ред. Ю.Д.Притики. [Кол. авторів Ю.Д.Притика, Р.Ю.Ханик-Посполітак, С.О.Кравцов та ін.]; – Київ: ВД «Дакор», 2021.- 436 с.
3. Вступ до альтернативного вирішення спорів: навчальний посібник / Г.В. Анікіна, Ю.В.Білоусов, [та ін.]; під ред. У.Хелльмана, Н.Л.Бондаренко-Зелінської. – Хмельницький: Хмел. ун-т управл. і права, 2017. – 234 с.
4. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. — Одеса : Екологія, 2019. — 456 с.

IV Професійна відповідальність правника

1. Професійна незалежність правничої професії
2. Критерії доброчесності представників правничої професії
3. Забезпечення рівності у доступі до правничої професії
4. Самоврядні організації в правничій професії
5. Конфіденційність як службове зобов'язання правника
6. Реальний та потенційний конфлікт інтересів в правничій професії
7. Підстави дисциплінарної відповідальності судді
8. Підстави дисциплінарної відповідальності прокурора
9. Підстави дисциплінарної відповідальності адвоката
10. Підстави дисциплінарної відповідальності нотаріуса
11. Особливий порядок дисциплінарного провадження як одна з гарантій адвокатської діяльності
12. Дисциплінарні стягнення за порушення Правил адвокатської етики
13. Дисциплінарні стягнення за порушення Кодексу суддівської етики
14. Дисципліна і професійна етика в органах прокуратури
15. Дисципліна і професійна етика в органах нотаріату

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аболіна Т. Г., Нападиста В. Г., Рихліцька О. Д. та ін. Прикладна етика : навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2012. 392 с.
2. Билиця І. О. Професійна етика прокурора : монографія. Одеса: Юридична література, 2015. 184 с.
3. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с.
4. Молдован А.В, Добкіна К.Р., Ключова Є.М. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 224 с.

5. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 108 с.
6. Радовецька Л., Лясковська С., Тихомиров О. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: підручник. Київ: Кондор. 2019. 296 с.
7. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр навчальної літератури. 2018. 158 с.

V. Публічне право: методологія тлумачення і застосування

1. Методологія тлумачення та застосування концепції людиноцентризму в сучасній доктрині публічного права.
2. Методологія тлумачення та застосування принципу верховенства права і проблеми його забезпечення в Україні.
3. Методологія тлумачення та застосування принципу законності та принципу правомірності в публічно-правових відносинах.
4. Джерела публічного права: формалізовані та неформалізовані, вітчизняні та Європейські, доктрини та судова практика.
5. Методологія тлумачення та застосування конституційно-правових стандартів публічного адміністрування.
6. Методологія тлумачення та застосування норм про інструменти діяльності публічної адміністрації (адміністративний акт, адміністративний договір).
7. Методологія тлумачення та застосування норм щодо організації публічної адміністрації.
8. Громадянське суспільство, держава та публічне право.
9. Приватна особа як суб'єкт публічного права.
10. Методологія тлумачення та застосування норм, які регулюють конституційні підстави обмеження прав людини.
11. Методологія тлумачення та застосування норм про позасудовий захист прав, свобод та законних інтересів приватних осіб у відносинах із публічною адміністрацією.
12. Аксіологічні аспекти юридичної відповідальності в сфері публічно-правових відносин.
13. Методологія тлумачення та застосування Європейських моделей реалізації адміністративної юстиції.
14. Методологія тлумачення та застосування Європейських стандартів адміністративного судочинства.
15. Методологія тлумачення та застосування норм щодо процедури конституційного захисту прав людини.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство АЗІ в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / [І. М. Балакарева,

- М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.]; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. - Харків : Право, 2019.-190 с.
2. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / за заг. ред. Н. П. Матюхіної.
Харків : Право, 2018. 172 с.
3. Основи публічного права України : навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. к.ю.н., проф. А.Ю. Олійника, к.ю.н., доц. М.І. Кагадія. – К. : КНУТД ; Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. – 448 с.

VI. Приватне право: методологія тлумачення і застосування

1. Загальне вчення про правові категорії методології і застосування приватного права
2. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють предметну сферу приватноправових відносин
3. Методологія і застосування норм приватного права, що визначають правовий статус учасників приватноправових відносин
4. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері права власності в Україні
5. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері захисту особистих немайнових благ
6. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері відшкодування шкоди та притягнення особи до відповідальності
7. Методологічні форми застосування учасниками суспільних правовідносин норм приватного права у процесі реалізації правових приписів у класичний (традиційний) спосіб чи за допомогою цифрових (електронних) засобів комунікації
8. Методика застосування норм приватного права у сфері інтелектуальної власності: методологічні аспекти правореалізації з врахуванням останніх
9. Методологічні підходи до тлумачення умов цивільно-правових договорів.
10. Методологія і методика застосування норм приватного права, що регулюють договірні відносини про передачу майна у власність.
11. Методологія та методика застосування норм приватного права щодо виконання договорів в сфері надання фінансових послуг.
12. Методологія і методика застосування норм приватного права у сфері договорів про передачу майна у користування.
13. Методика застосування норм приватного права, що регламентують порядок належного виконання договорів про надання юридичних та фактичних послуг.
14. Методологія і методика застосування норм приватного права, що регулюють договірні відносини в сфері найманої праці.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гриняк А. Б. Оновлення договірної регулювання приватноправових відносин в Україні: монографія / за заг. ред. А. Б. Гриняка, О. О. Кота, М. Д. Пленюк. Київ: НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2020. 488 с.
2. Майданик Н. Р. Загальні положення методології вирішення цивільного спору судом. Теоретико-методологічні підходи до розуміння приватного права в сучасних умовах. *Приватне право і підприємництво*. 2019. С. 38-42.
3. Харитоновна О. І. Приватне право як концепт. Том 3. Концепт приватного права і рекодифікації цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру: Фенікс 2019, 752 с.

VII. Кримінальне право: методологія тлумачення і застосування

1. Методологія тлумачення і застосування заохочувальних норм у кримінальному праві України.
2. Методологія тлумачення кримінального законодавства та практика його застосування.
3. Практика застосування кваліфікації злочинів.
4. Методологія тлумачення і практика застосування покарання та заходів кримінально-правового впливу.
5. Значення класифікації кримінальних правопорушень для застосування норм кримінального права.
6. Методологія тлумачення і застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону життя людини.
7. Методологія тлумачення і застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону здоров'я людини.
8. Методологія тлумачення і застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону волі, честі та гідності особи.
9. Методологія тлумачення і застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону трудових та інших соціально-економічних прав людини.
10. Методологія тлумачення і застосування норм, що встановлюють кримінальну відповідальність за кримінальні правопорушення проти власності.
11. Методологія тлумачення і застосування норм, що встановлюють кримінальну відповідальність за кримінальні правопорушення, пов'язані зі створенням та діяльністю злочинних об'єднань.

12. Методологія та методика застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону громадського порядку та моральності.

13. Методологія тлумачення і застосування норм, що встановлюють кримінальну відповідальність за кримінальні правопорушення проти порядку обігу небезпечних предметів і речовин.

14. Методологія тлумачення і застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону у сфері службової діяльності.

15. Методологія тлумачення і застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону у сфері професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Панов М. І. Проблеми методології науки кримінального права : вибр. наук. пр. / М. І. Панов ; [уклад.: Г. М. Анісімов, В. В. Гальцова ; передм. О. В. Петришина, В. І. Борисова]. Харків : Право, 2018. 472 с.

2. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін, В.Я. Борисов та ін., за ред. В.Я. Тація, В.І. Тютюгіна, В.І. Борисова. 6-те видане, перероблене і доповнення. Харків: Право, 2020. 584 с.

3. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / В.Я. Тацій, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 6-те вид., перероб. і допов. Харків. : Право, 2020. 768 с.

4. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, Висновками Верховного Суду України /упоряд. С.Г. Туманов. Харків: Право, 2019. 792 с.